

Kunnanhallitus	§ 103	30.03.2020
Kunnanvaltuusto	§ 30	20.04.2020

Kirkkonummen kunnan osakkuus Turun Tunnin Juna Oy:ssä

Kunnanhallitus 30.03.2020 § 103

Valmistelija

Kunnanjohtaja Tarmo Aarnio, etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi

Ajatus nopeiden raideyhteyksien rakentamisen tärkeydestä on korostunut 2000-luvulla. Alueiden ja seutujen saavutettavuuden ajatellaan olevan Suomen kilpailukyvyyn ja menestyksen kannalta keskeistä. Suurilla ratahankkeilla on tunnistettu suotuisia vaikutuksia talouskasvuun, tulojaon kehitykseen, työssäkäyntialueisiin, kaupunkirakenteisiin ja ympäristöön. Ilmastonmuutos, kaupungistuminen ja saavutettavuuden haasteet edellyttävät, että Suomen liikennejärjestelmää kehitetään voimakkaasti ja liikkumisessa siirrytään kohti kestäviä kulkumuotoja. Uudisrakentamista ja kasvua ohjataan kohti ratojen varsia.

Valtio selvitti edellisen hallituskauden 2015–2019 aikana eri vaihtoehtoja suurten infrahankkeiden toteuttamiseen ja rahoittamiseen sekä siihen, kuinka hankkeiden pitkiä suunnittelu- ja toteutusaikoja pystyttäisiin lyhentämään.

Parlamentarisen liikenneverkon rahoitusta arvioineen työryhmän loppuraportissa 28.2.2018 todettiin, että aiempaa useampien infrahankkeiden toteutumisen nopeuttamiseksi ja tehostamisen mahdollistamiseksi voidaan käyttää hankekohtaisia yhtiöitä.

Loppuvuoden 2018 aikana valtiovarainministeriön asettama työryhmä selvitti infrahankkeiden toteuttamista yhtiömallilla. Valtiovarainministerille 20.12.2018 luovuttamassaan loppuraportissa työryhmä hahmotteli mallin suurten infrahankkeiden toteuttamiselle osakeyhtiön kautta.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi 10.9.2019 suurten raideliikenneinvestointien edistämiseksi muun muassa seuraavia linjauksia:

- käynnistetään neuvottelut Turun tunnin juna -hankeyhtiön perustamiseksi toteuttamaan infrastruktuurihankkeen suunnittelua rakentamisvalmiuteen asti,
- yhtiön perustaminen edellyttää, että omistajaksi tulee valtion lisäksi muita hankkeesta hyötyviä julkisyhteisöjä tai julkisesti omistettuja yhteisöjä,

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

§ 103 30.03.2020
§ 30 20.04.2020

- valtio omistaa hankeyhtiöstä vähintään 51 %, muut osakkeenomistajat sitoutuvat yhtiön pääomittamiseen vähintään noin 49 % osuudella arvioituista rakentamisvalmiuden edellyttämän suunnittelun kustannuksista sekä muista hankeyhtiön toiminnan edellyttämistä kustannuksista,
- suunnitteluvaiheeseen ja suunnittelun rahoitukseen osallistuminen ei sido osapuolia hankkeiden rakentamisvaiheeseen tai rakentamisen rahoittamiseen,
- valtion osuus suunnittelukustannuksista 38,25 miljoonaa euroa,
- neuvottelutulos osakassopimuksineen tuodaan myöhemmin erikseen talouspoliittisen ministerivaliokunnan käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti hankeyhtiön perustamista koskevat neuvottelut kuntien kanssa marraskuussa 2019.

Osapuolten kesken saavutettiin 13.2.2020 neuvottelutulos osakassopimuksen sisällöstä. Osakassopimuksen tarkoituksena on sopia tarkemmin esimerkiksi hankeyhtiön perustamisesta, hallinnosta, rahoituksesta ja päätöksenteosta sekä osakkaiden oikeuksista ja velvollisuuksista toisiinsa nähden. Osakassopimusten lopullinen hyväksyminen ja hankeyhtiön perustaminen edellyttävät kuitenkin vielä kaikkien neuvotteluosapuolien päätöksentekoa omissa päätöksentekoelimissään. Valtion osalta asia on käsitelty 3.3.2020 talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa.

Hankeyhtiön perustamisen taustalla on varmistaa Helsingin ja Turun välisen raideyhteyden suunnittelun saattaminen loppuun. Helsingin ja Turun välinen raideyhteys on Suomen merkittävimpiä yhteyksiä ja sen kehittämiseksi on tunnistettu laaja-alaiset tarpeet.

Hankeyhtiön tehtävä on ratahankkeen suunnittelu ja rahoittaminen rakentamisvalmiuteen asti. Tämä tarkoittaa suunnittelun toteuttamista ratalain mukaisen ratasuunnitelman valmistumiseen saakka. Hankkeen varsinainen rakentamissuunnitelma on osa rakentamisvaihetta eikä siten kuulu osaksi suunnitteluvaiheen hankeyhtiön toimintaa. Rakentamisesta, rakennuttajasta, rahoituksesta ja operoinnista päätetään erikseen myöhemmin suunnitteluvaiheen edetessä. Ratahanketta ei ole tässä vaiheessa tarkoitus erottaa koko väyläverkoston kehittämisestä ja 12-vuotisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta, jotta kustannustehokkaimmat ja toimivimmat ratkaisut saataisiin käytäntöön.

Suunniteltava kokonaisuus

Helsinki -Turku nopean junayhteyden voidaan katsoa koostuvan neljästä eri osakokonaisuudesta: Espoon kaupunkirata, Espoo - Salo -oikorata, Salo - Turku -yhteysväli sekä Turun ratapihan kehittämisen eräät osaluuet. Hankeyhtiön perustamisen tarkoituksena on edistää Espoo - Salo -

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

§ 103 30.03.2020
§ 30 20.04.2020

oikoradan sekä Salo – Turku yhteysvälin suunnittelua rakentamisvalmiuteen asti.

Valtio osoitti jo aiemmin em. yhteysvälille 40 M€ valtion budjettirahoitusta, jolla Väylävirasto on toteuttanut hankkeeseen liittyen ratalain mukaista yleissuunnittelua. Yleissuunnittelu valmistuu vuonna 2020. Suunnittelun loppuun saaminen vaatii vielä ratasuunnitelman laatimista. Sen kustannusten on arvioitu olevan noin 75 M€. Siitä Espoo - Salo oikoradan suunnittelukustannukset ovat noin 60 M€ ja Salo - Turku kaksoisraiteen noin 15 M€. Alustava arvio rakennuskustannuksista Espoo - Salo oikoradalle on noin 2,3 miljardia euroa ja Salo - Turku kaksoisraiteelle noin 435 miljoonaa euroa. Osapuolet ovat tässä vaiheessa sopineet vain suunnittelusta rakentamisvalmiuteen asti. Varsinaiseen rakentamisvaiheeseen siirtyminen edellyttää osakkailta uusia neuvotteluja ja päätöksiä.

Yhtiön osakassopimus ja rahoitussitoumus

Turun Tunnin Juna Oy:n ja sen omistajien kesken solmitaan osakassopimus, jossa sovitaan keskeisistä tavoitteista yhtiölle ja Turun tunnin juna -hankkeelle. Osa kassopimuksessa ovat mukana valtion lisäksi Turun kaupunki, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Salon kaupunki, Lohjan kaupunki, Vihdin kunta ja Kirkkonummen kunta.

Osakassopimuksessa sovitaan muun muassa tarkemmin hankeyhtiön hallinnosta, rahoituksesta ja päätöksenteosta, osakkeiden omistuksesta ja luovutuksesta sekä niihin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista sekä osakkeenomistajien oikeuksista ja velvollisuuksista toisiinsa nähden. Osakassopimusluonnos ja muut hanke yhtiön perustamiseen liittyvät asiakirjaluonnokset ovat liitteenä.

Keskeisiä osakassopimuksen ehtoja ovat muun muassa seuraavat:

- yhtiön tarkoitus,
- osapuolten rahoitusosuuksien enimmäismäärä,
- EU-tuen kohdistaminen osapuolten kustannusosuuksiin alkuperäisten rahoitusosuuksien suhteessa,
- mahdollisten uusien kuntaosakkaiden mukaantulon vaikutus vanhojen kunta osakkaiden rahoitusosuuksiin,
- erillisten neuvottelujen käyminen ratahankkeen toteuttamisvaiheesta,
- hankeyhtiön arvonnäkökulmallaan kohteluun liittyvä epävarmuus pyritään ratkaisemaan siten, että tosiasiallinen kustannusvastuu hankeyhtiön rahoituksesta valtion ja kuntaosakkaiden välillä toteutuu mahdollisimman pitkälle rahoituskustannusten jaosta sovitun mukaisesti,

Kunnanhallitus	§ 103	30.03.2020
Kunnanvaltuusto	§ 30	20.04.2020

- valtion oikeus lunastaa muiden osakkaiden osakkeet yhdellä eurolla, jos toteuttamisvaiheen rahoituksesta ei löydy yhteistä näkemystä ja/tai hankeyhtiön toiminnan alasajo sitä vaatii,
- yhtiön hallituksen kokoonpano (Kirkkonummella on oikeus nimetä asiantuntijäsen yhtiön hallitukseen),
- osapuolilla on oikeus saada tarvitsemansa tiedot yhtiöltä, ellei lain pakottava säännös estä sitä,
- keskeisten osakassopimuksen ehtojen muuttaminen edellyttää kaikkien osa puolien suostumuksen.

Talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa on 10.9.2019 päätetty, että valtio omistaisi hankeyhtiöistä perustamisvaiheessa vähintään 51 prosenttia. Muut osakkaat sitoutuisivat yhtiön pääomituksen noin 49 prosentin osuudella arvioiduista rakentamisvalmiuden edellyttämistä suunnittelukustannuksista sekä muista yhtiön toiminnan edellyttämistä kustannuksista.

Kuntaosakkaat ovat saavuttaneet neuvottelutuloksen edellä mainitun 49 prosentin osuuden pääomituksen jakautumisesta. Neuvottelutuloksen mukaan osa puolet sitoutuisivat vastaamaan hankeyhtiön kustannuksista pyöristettynä enintään alla olevan mukaisesti:

Osakas	Osuus (milj. €)	Osuus (% , noin)
Suomen valtio	39,45 milj. €	51 %
Turun kaupunki	10,25 milj. €	13,3 %
Espoon kaupunki	10,25 milj. €	13,3 %
Helsingin kaupunki	5,8 milj. €	7,5 %
Salon kaupunki	3,74 milj. €	4,8 %
Lohjan kaupunki	3,74 milj. €	4,8 %
Vihdin kunta	3,74 milj. €	4,8 %
Kirkkonummen kunta	0,38 milj. €	0,5 %

Nyt sovitussa ensimmäisessä vaiheessa yhtiön toimialana ja tehtävänä on hankkeeseen liittyvä suunnittelu ja sen rahoittaminen rakentamisvalmiuteen saakka.

Tässä suunnitteluvaiheessa hankeyhtiö rahoittaa toimintaansa pääasiassa omistajien yhtiölle antamin pääomituksin.

Kirkkonummen kunnan omistusosuus yhtiössä tulee olemaan 0,48 % ja merkittävien osakkeiden määrä 3 800 kappaletta. Osakkeiden merkintähinta on yhteensä 4 902 euroa ja merkintä toteutetaan perustamissopimuksen allekirjoituksin. Osakemerkintä on tarkoitus toteuttaa mahdollisimman nopeasti osakassopimuksen muodollisten hyväksymispäätösten jälkeen.

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

§ 103 30.03.2020
§ 30 20.04.2020

Kirkkonummen kunnan varsinainen rahoitussitoumus yhtiön pääomittamiseksi on enintään 380 000 euroa sisältäen osakkeiden merkintähinnan, eikä kunnalla ole osakassopimuk sen nojalla velvollisuutta rahoittaa yhtiötä rahoitussitoumuksen ylittäviltä osin. Kunnan rahoitusosuus yhtiölle jakaantuu alustavan suunnitelman mukaan vuosille 2020-24, jolloin vuosittainen määrärahavaraus tulisi tehdä talousarvion investointiosaan vuoden 2021 talousarvion yhteydessä taloussuunnitelma kaudelle 2022 – 2023.

Yhtiön hallituksen tulee toimittaa kunnalle yhtiötä ja suunnitteluhanketta koskeva vuositason budjetoitava rahoitussuunnitelma sen jälkeen, kun yhtiön toiminta on alkanut. Lisäksi hallituksen tulee päivittää kyseistä rahoitussuunnitelmaa vuosittain suunnitteluhankkeen aikana ja toimittaa päivitetty rahoitussuunnitelma kunkin kalenterivuoden elokuun loppuun mennessä siten, että pääomituksen tarve voidaan täsmentää kokonaisrahoituksen puitteissa aina seuraavalle varsinaiselle talousarviovuodelle.

Yhtiön toiminta perustamisen jälkeen

Yhtiön perustaminen on suunniteltu tapahtuvan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun neuvotteluosapuolten tarvittavat päätökset on tehty ja osakassopimus on allekirjoitettu.

Yleisesti ottaen ratahankkeiden suunnitteluprosessi on varsin pitkäkestoinen ja tarkentuva sisältäen useita lakisääteisiä vaiheita.

Perustettavan yhtiön ensivaiheen tehtävänä olisi järjestää toimintansa sellaiseksi, että se voi mahdollisimman pian ryhtyä hoitamaan hankkeen jatkosuunnitteluun liittyvää tehtäväänsä.

Ratahankkeiden suunnitteluprosessiin kuuluu esiselvitys, jossa tutkitaan mm. ratahankkeen ajoitusta yleiskaavan tarkkuustasolla. Tässä vaiheessa on vielä mahdollista, että ratalinjauksesta on vaihtoehtoisia linjauksia, jotka tarkentuvat selvityksen edistyessä. Esiselvityksen jälkeen yleissuunnittelussa määritellään rautatien likimääräinen sijainti, tilantarve ja suhde sitä ympäröivään maankäyttöön. Lopulta toteutetaan ennen investoinnin käynnistämistä ratasuunnittelu, joka on ratahankkeen toteutukseen tähtäävää yksityiskohtaista suunnittelua.

Lisäksi hankkeille tulee tehdä ympäristövaikutusten arviointi (YVA). Menettely on myös lakisäätäinen prosessi, missä arvioidaan ratahankkeen vaikutuksia luontoon, rakennettuun ympäristöön, ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen.

Suunnitelmista on mahdollista myös valittaa, mikä osaltaan voi myöhästyttää hankkeen suunnittelua ja lopulta toteutusta. Helsinki – Turku

Kunnanhallitus	§ 103	30.03.2020
Kunnanvaltuusto	§ 30	20.04.2020

nopean junayhteyden jatkosuunnittelun on välillä Salo – Turku arvioitu ilman mahdollisia valitusaikoja ja kestävänsä vuoteen 2024 asti ja välillä Espoo - Salo vuoteen 2025 asti. Rakennushanke voisi kokonaisuudessaan valmistua ja liikennöinti alkaa nykyisen arvion mukaan vuoden 2031 lopussa.

Kunnan toimiala

Kuntalain 7 §:n 1 momentin mukaan kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät. Nämä tehtävät muodostavat kunnan yleisen toimialan. Yleisen toimialan määräytymisen periaatteet ohjaavat ja rajaavat sitä, mitä tehtäviä kunta voi ottaa hoitaakseen.

Turun Tunnin Juna -hankeyhtiön omistamiseen ja rahoittamiseen osallistumiselle on kunnan yleisen toimialan näkökulmasta puoltavia perusteluja, joiden nojalla hankeyhtiöön osallistumisen voidaan katsoa kuuluvan kunnan toimialaan Kirkkonummen kunnan kannalta. Keskeisimmät perustelut liittyvät kuntamme pohjoisosan elinvoiman kasvattamiseen ja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen, ja niillä on selkeä yhteys kuntalain 1 §:n tarkoituksensäännökseen.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että

1

Kirkkonummen kunta lähtee osakkaaksi Helsingin ja Turun välisen raideyhteyden suunnittelua toteuttavaan hankeyhtiöön (Turun Tunnin Juna Oy) sekä hyväksyy liitteiden mukaisesti yhtiön perustamiskirjan, yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen.

2

valtuusto päättää sitoutua yhtiön osakemerkintään ja pääomittamiseen enintään 380 000 euron rahoitussitoumuksella siten, että

- vuoden 2020 investointimäärärahoihin lisätään 76 000 euroa yhtiön osakepääoman merkitsemiseen ja kuluvan vuoden suunnittelukustannuksiin osallistumiseen, ja

- vuosille 2021-24 tarvittavat määrärahavaraukset tehdään vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä

3

Kunnanhallitus § 103 30.03.2020
Kunnanvaltuusto § 30 20.04.2020

valtuuttaa kunnanjohtajan tekemään sopimusasiakirjoihin tarvittavia vähäisiä tarkistuksia.

Päätös Ehdotuksen mukaisesti.

Tiedoksi kunnanvaltuustolle

Kunnanvaltuusto 20.04.2020 § 30
1514/00.04.00/2019

Päätösehdotus Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että

- 1
Kirkkonummen kunta lähtee osakkaaksi Helsingin ja Turun välisen raideyhteyden suunnittelua toteuttavaan hankeyhtiöön (Turun Tunnin Juna Oy) sekä hyväksyy liitteiden mukaisesti yhtiön perustamiskirjan, yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen.
- 2
valtuusto päättää sitoutua yhtiön osakemerkintään ja pääomittamiseen enintään 380 000 euron rahoitussitoumuksella siten, että
 - vuoden 2020 investointimäärärahoihin lisätään 76 000 euroa yhtiön osakepääoman merkitsemiseen ja kuluvan vuoden suunnittelukustannuksiin osallistumiseen, ja
 - vuosille 2021-24 tarvittavat määrärahavaraukset tehdään vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä
- 3
valtuuttaa kunnanjohtajan tekemään sopimusasiakirjoihin tarvittavia vähäisiä tarkistuksia.

Käsittely

Kunnanjohtaja Tarmo Aarnio esitteli asiaa kokouksessa.

Keskustelun aikana jätettiin seuraavat ponsiehdotukset:

Valtuutettu Kim Åströmin ponsiehdotus:

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

§ 103 30.03.2020
§ 30 20.04.2020

Suunnittelu aloitetaan vasta tukirahapäätöksen myötä ja toteutetaan vain tukirahoituksen sallimassa laajuudessa kunnes valtio on sitoutunut hankkeen toteuttamiseen.

Ponsiehdotusta kannatti Anneli Granström.

Valtuutettu Linda Basilierin ponsiehdotus:

Kunnanvaltuusto toivoo, että ensisijaisesti panostetaan olemassa olevien ratojen kehittämiseen. Uusien ratojen kohdalla arvioidaan hyödyt suhteessa vaihtoehtoihin investointeihin. Kunnanvaltuusto pitää tärkeänä, että Rantarataa kehitetään.

Ponsiehdotusta kannattivat Anna Aintila, Patrik Lundell, Hans Hedberg, Kim Männikkö ja Eja Björkqvist.

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi, että valtuutetut Kim Åström ja Linda Basilier ovat tehneet ponsiehdotuksia joita on kannatettu.

Kim Åströmin ponsiehdotusta ei hyväksytty yksimielisesti, joten ponsiehdotuksesta on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti, että asiasta äänestetään siten, että ne jotka kannattavat Kim Åströmin ponsiehdotusta äänestävät JAA, ja ne jotka eivät kannata Åströmin ponsiehdotusta äänestävät EI.

Kunnanvaltuusto hyväksyi äänestysjärjestyksen.

Sähköisesti toimitetussa äänestyksessä annettiin 9 JAA-ääntä, 40 EI-ääntä ja 2 tyhjää -ääntä.

Ponsiehdotusta ei hyväksytty.

Äänestys:

JAA: Linda Basilier, Kim Männikkö, Patrik Lundell, Hans Hedberg, Anders Adlercreutz, Carl-Johan Kajanti, Anna Aintila, Kim Åström ja Anneli Granström.

EI: Miika Engström, Reetta Hyvärinen, Tero Suominen, Jukka Tammi, Piia Aallonharja, Anni-Mari Syväniemi, Minna Hakapää, Matti Kaurila, Riikka Purra, Veikko Vanhamäki, Pekka Rehn, Ulf Kjerin, Erkki Majanen, Mikko Kara, Outi Saloranta-Eriksson, Elina Utriainen, Antti Salonen, Ari Harinen, Saara Huhmarniemi, Ulla Seppälä, Irja Bergholm, Emmi Wehka-aho, Noora Piili, Pekka M. Sinisalo, Jarmo Uimonen, Markus Myllyniemi, Petri Ronkainen, Anna Kylmänen, Marjut Frantsi-Lankia, Antti Kilappa,

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

§ 103 30.03.2020
§ 30 20.04.2020

Eja Björkqvist, Johanna Fleming, Maarit Orko, Pekka Jäppinen, Raija Vahasalo, Rita Holopainen, Kati Kettunen, Sanni Jäppinen, Hanna Haikonen ja Pekka Oksanen

Tyhjää: Timo Haapaniemi ja Tony Björk

Linda Basilierin ponsiehdotusta ei hyväksytty yksimielisesti, joten ponsiehdotuksesta on äänestettävä.

Puheenjohtaja ehdotti, että asiasta äänestetään siten, että ne jotka kannattavat Linda Basilierin ponsiehdotusta äänestävät JAA, ja ne jotka eivät kannata Basilierin ponsiehdotusta äänestävät EI.

Kunnanvaltuusto hyväksyi äänestysjärjestyksen.

Sähköisesti toimitetussa äänestyksessä annettiin 13 JAA-ääntä ja 38 EI-ääntä.

Ponsiehdotusta ei hyväksytty.

Äänestys:

JAA: Patrik Lundell, Kim Männikkö, Ulf Kjerin, Tony Björk, Hans Hedberg, Veikko Vanhamäki, Anna Aintila, Eja Björkqvist, Minna Hakapää, Anders Adlercreutz, Linda Basilier, Carl-Johan Kajanti ja Rita Holopainen.

EI: Hanna Haikonen, Pekka Oksanen, Riikka Purra, Timo Haapaniemi, Petri Ronkainen, Irja Bergholm, Pekka M. Sinisalo, Emmi Wehka-aho, Ari Harinen, Pekka Jäppinen, Antti Kilappa, Mikko Kara, Reetta Hyvärinen, Miika Engström, Sanni Jäppinen, Johanna Fleming, Maarit Orko, Anna Kylmänen, Outi Saloranta-Eriksson, Tero Suominen, Elina Utriainen, Ulla Seppälä, Anni-Mari Syväniemi, Kim Åström, Jarmo Uimonen, Noora Piili, Saara Huhmarniemi, Kati Kettunen, Pekka Rehn, Raija Vahasalo, Anneli Granström, Piia Aallonharja, Marjut Frantsi-Lankia, Antti Salonen, Markus Myllyniemi, Matti Kaurila, Erkki Majanen ja Jukka Tammi.

Päätös

Kunnanvaltuusto päätti ehdotuksen mukaisesti.

Liitteet / bilagor

- 1 Perustamiskirja
- 2 Yhtiöjärjestys
- 3 Osakassopimus liitteineen